

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงปี 2547 – 2549 รวมทั้ง ศึกษาผลกระทบกรณีการอพยพ ย้ายถิ่นของชาวบ้าน และชุมชนในพื้นที่ และหาข้อเสนอแนะในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชาวบ้าน และชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การอภิปรายผลการวิจัยมีข้อสรุปดังนี้

1. การประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 ภาพรวม

ตั้งแต่ 4 มกราคม 2547 ถึง 16 กุมภาพันธ์ 2550 มีเหตุร้ายเกิดขึ้น 6,272 ครั้ง เป็นเหตุเกี่ยวข้องกับความไม่สงบ 5,771 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92 ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ครอบคลุมพื้นที่ 293 ตำบล หรือร้อยละ 78 ของพื้นที่ 4 จังหวัด ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตบาดเจ็บทั้งสิ้นจำนวน 5,285 คน นับถือศาสนาพุทธ 3,134 คนคิดเป็นร้อยละ 59.14ของผู้ประสบเหตุความไม่สงบทั้งหมด (892คน/แสนประชากรไทยพุทธ) นับถือศาสนาอิสลาม 2,054 คน คิดเป็นร้อยละ 38.76 ของผู้ประสบเหตุความไม่สงบทั้งหมด (148 คน/แสนประชากรไทยมุสลิม)

1.2 สถานการณ์ในพื้นที่

ในช่วงปี 2547 – 2548 พบว่าจังหวัดปัตตานี ยะลา และจังหวัดนราธิวาส มีเหตุร้ายเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านความถี่และความรุนแรง จังหวัดนราธิวาสมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา ตามลำดับ สำหรับจำนวนเหตุการณ์ก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในระยะเวลา 5 ปี (2545 – 2549) เมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดพบว่า จังหวัดยะลามีจำนวนเหตุการณ์เกิดขึ้นสูงสุด รวมจำนวน 751 ครั้ง รองลงมาคือจังหวัดปัตตานี 621 ครั้ง และจังหวัดนราธิวาส 560 ครั้ง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจคือ เหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสลดลงตั้งแต่ปี 2548 – 2549 ในขณะที่เมื่อจำแนกเป็นรายอำเภอในพื้นที่ 9 อำเภอ ที่ทำการศึกษ พบว่าในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา อำเภอเมืองยะลา มีเหตุการณ์เกิดขึ้นสูงที่สุดถึงจำนวน 400 ครั้ง รองลงมาคืออำเภอระแงะที่เกิดเหตุรวม 279 ครั้งและอำเภอรามัน 272 ครั้ง

สำหรับเงื่อนไขที่ทำให้แต่ละพื้นที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงต่างกัันนั้น การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ตั้งเป็นประเด็นในการศึกษาเนื่องจากไม่สามารถทำการศึกษาได้ในภาคสนามท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวข้องพอจะอนุมานได้ว่า สาเหตุที่ทำให้แต่ละพื้นที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงต่างกัันเนื่องจาก แต่ละพื้นที่มีแนวร่วมที่สนับสนุนผู้ก่อความไม่สงบก่อความไม่สงบต่างกััน ตามการจำแนกพื้นที่ของทางราชการเป็นพื้นที่หมู่บ้านสีแดง สีเหลืองและสีเขียว เพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

1.3 การประเมินสถานการณ์ในพื้นที่

การประเมินสถานการณ์ในพื้นที่โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำอยู่ในพื้นที่รวม 160 คนใน 27 ตำบล 9 อำเภอ สรุปได้ว่า

1.3.1 ด้านความปลอดภัย

เจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถลดคดียาเสพติด และการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบในหมู่บ้านได้ รวมทั้งชาวบ้านยังไม่เชื่อมั่นต่อมาตรการเจ้าหน้าที่รัฐในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน

1.3.2 การขยายอิทธิพลของกลุ่มก่อความไม่สงบ

ชาวบ้านกลัวกลุ่มก่อความไม่สงบมากขึ้น แต่พื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงไม่ได้ขยายตัวออกไป

1.3.3 การปฏิบัติศาสนกิจ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่

การสำรวจข้อมูลพบว่าชาวบ้านทั้งพุทธ และมุสลิม ยังสามารถปฏิบัติศาสนกิจ สามารถรักษาวิถีชีวิต และปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งชุมชนต่อชุมชนมุสลิมในพื้นที่ ซึ่งร้อยละ 74.4 เห็นว่าชาวบ้านยังสามารถปฏิบัติศาสนกิจ รักษาวิถีชีวิต อัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนเอาไว้ได้ โดยไม่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และเป็นตัวชี้วัดว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความขัดแย้งทางศาสนา หรือความขัดแย้งทางอัตลักษณ์ของชาวบ้านในพื้นที่ แต่สิ่งเหล่านี้ถูกใช้เป็นข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มก่อความรุนแรงในการก่อเหตุร้ายในพื้นที่

1.3.4 ด้านโรงเรียน

ผลสำรวจข้อมูลมีความชัดเจนมากเพราะร้อยละ 86.3 ต้องการให้โรงเรียนของรัฐเปิดการเรียนการสอนตามปกติ แม้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ก็ตาม เพื่อให้การศึกษาแก่ลูกหลานของชาวบ้านในพื้นที่ แสดงถึงความเข้าใจ และการยอมรับในการจัดการศึกษาของรัฐในพื้นที่ แม้ว่าโรงเรียนและครูจะตกเป็นเหยื่อของเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาตลอด

1.3.5 ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่สำคัญที่สุดคือการประกอบอาชีพของชาวบ้าน

การศึกษาพบว่าผลผลิตยางพาราตกลงประมาณ ร้อยละ 30 เพราะต้องไปตัดยางตอนสว่าง ด้านไม้ผลในเดือนกรกฎาคม ทุเรียนเริ่มออก เดือนสิงหาคม – เดือนกันยายน ไม้ต่างๆ โดยเฉพาะลองกองจะมีผลผลิตออกสู่ตลาด ปีนี้ผลผลิตมีมากขึ้นแต่ไม่มีพ่อค้ามารับซื้อ ราคาตกต่ำ สถานการณ์จะแย่กว่าปีก่อนๆ นอกจากนี้ชาวบ้านส่วนหนึ่งที่มีอาชีพรับจ้าง ค่าขายต้องเดินทางออกจากหมู่บ้านไปทำงานตอนเช้า และเดินทางกลับตอนเย็นมักจะ โคนิงจนบาดเจ็บและชีวิตเป็นจำนวนมาก

1.3.6 การร่วมสร้างสันติสุข

ชาวบ้าน ผู้นำในท้องถิ่นต้องการร่วมสร้างสันติสุข สูงถึงร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา เป็นการยืนยันถึงความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่ที่ต้องการยุติความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องยาวนานถึง 4 ปี เพราะผู้ที่ต้องรับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง มากที่สุดคือชาวบ้านในพื้นที่

ทั้งในลักษณะของเหยื่อผู้ต้องสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน ผลกระทบการทำมาหากินเลี้ยงดูครอบครัวที่ฝืดเคือง
ยากลำบาก ทั้งด้านการเกษตร ค้าขาย รับจ้าง

1.4 ข้อเสนอแนะในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

มีข้อเสนอให้ปราบปราม จับกุมผู้ก่อความรุนแรงอย่างเด็ดขาดตามกฎหมาย เพราะขณะนี้ชาวบ้านเกิด
ความท้อแท้และไม่แน่ใจในการปราบปราม การรักษาความสงบของทางราชการ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งต้อง
จับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายให้ได้เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความมั่นใจ แก้วข่าวลือว่าเจ้าหน้าที่เป็น
ผู้ก่อเหตุ

2. การอพยพ ย้ายถิ่น

2.1 โครงสร้างประชากร

3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลาและจังหวัดนราธิวาส รวม 33 อำเภอ มี
พื้นที่ 10,927 ตารางกิโลเมตร ประชากรรวม 1,748,682 คน เป็นมุสลิม 1,386,880 คน(ร้อยละ 80) พุทธ 351,367
คน (ร้อยละ 20) สัดส่วนของประชากรเมื่อจำแนกตามศาสนาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าประชากรไทย
พุทธมีอัตราการเพิ่มของประชากรที่ลดลงมากกว่าประชากรไทยมุสลิม

ใน 9 อำเภอที่ทำการศึกษา อำเภอเมืองยะลา มีจำนวนประชากรไทยพุทธในสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็น
ร้อยละ 44.71 ในขณะที่อำเภอรามันมีจำนวนประชากรไทยมุสลิมในสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.48

2.2 การอพยพย้ายถิ่น

ข้อมูลการย้ายเข้า ย้ายออกในพื้นที่ 9 อำเภอ ตั้งแต่ปี 2547-2549 และเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2550
พบว่าอำเภอที่มีจำนวนการย้ายออกตามทะเบียนราษฎรสูงที่สุดคือ อำเภอเมืองยะลาเป็นจำนวน 15,089 คน
รองลงมาคืออำเภอเมืองปัตตานี จำนวน 14,557 คน และอำเภอเมืองนราธิวาส จำนวน 10,938 คน ตามลำดับ ซึ่ง
เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบการย้ายเข้า ย้ายออก ตามทะเบียนราษฎร จำแนกเป็นรายอำเภอ ตั้งแต่ปี 2547 ถึงเดือน
พฤษภาคม 2550 จะพบว่าจำนวนการย้ายเข้า และการย้ายออกตามใบแจ้งย้ายในอำเภอที่ทำการศึกษามีจำนวนมี
ไม่แตกต่างกันมากนัก และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ยืนยันได้ว่า ไม่มีการอพยพ การ
ย้ายออกของราษฎร ในพื้นที่อำเภอที่ทำการศึกษาเป็นจำนวนมากที่ผิดปกติแต่อย่างใด

ผลจากการศึกษาพบว่า ข้อมูลการอพยพย้ายออกเพราะเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ที่ได้จากการ
สัมภาษณ์กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจาก 27 ตำบล ใน 9 อำเภอ เป็นประชากรไทยพุทธ 319 คน และทั้งประชากรไทย
พุทธและไทยมุสลิมต่างก็ไม่คิดจะอพยพย้ายออกจากพื้นที่ ต่อไปถ้าเหตุการณ์รุนแรงขึ้นก็ไม่ย้าย ที่ไม่ย้ายออก
เพราะตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่มานาน ทำการเกษตรเป็นหลัก ย้ายออกไปแล้วไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน ไปทำอาชีพอะไร

ภาพรวมการอพยพย้ายถิ่น จากกรณีศึกษาในเขตเทศบาลนครยะลา เทศบาลเมืองนราธิวาส และเทศบาล
เมืองปัตตานีพบว่า ในเขตเทศบาลจะมีการเข้าๆ-ออกๆอยู่เป็นระยะๆ เนื่องจากเป็นเขตเมือง มีสถาบันการศึกษา
ส่วนราชการต่างๆมาก แต่จำนวนไม่มากเหมือนที่เป็นข่าวทางสื่อมวลชน ผลกระทบที่สำคัญคือ ขณะนี้ใน
พื้นที่ไม่มีงานทำ และมีความเสี่ยงมากขึ้น รวมทั้งคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะได้รับผลกระทบจาก
เหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยน้อยกว่ากับคนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ซึ่งจะมีความเสี่ยงในการเดินทางทำงาน

3. ข้อเสนอแนะในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

3.1 ต้องมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นที่ถูกต้อง เพราะข่าวประชาชนอพยพย้ายถิ่นกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจกัน ระแวงกันในสังคม และในข้อเท็จจริงชุมชนไทยพุทธ และไทยมุสลิมในพื้นที่ยังอยู่ร่วมกันได้ และมีการไปมาหาสู่กัน

3.2 ทางราชการต้องรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ให้ได้ โดยการปราบปราม จับกุมผู้ก่อความรุนแรงตามกฎหมาย ขณะนี้ชาวบ้านเกิดความท้อแท้และไม่แน่ใจในการปราบปราม การรักษาความสงบของทางราชการ

3) แก้ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โดยเฉพาะราคาผลไม้ตกต่ำ เพื่อการกระจายรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมเรื่องอาชีพให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้

4. สรุป

การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้น เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงภาพรวมของสถานการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และข้อมูลเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ที่ทำการศึกษารวม 27 ตำบลใน 9 อำเภอของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพบว่า การอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีไม่มากนัก แม้ว่าจะเป็นพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน เหตุผลสำคัญคือชาวบ้านในพื้นที่ได้ตั้งถิ่นฐาน อยู่อาศัยกันมาหลายชั่วอายุคน และส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการทำสวนยางพารา ทำนา สวนผลไม้ รวมทั้งอาชีพอื่นๆเช่น รับจ้าง และการอพยพย้ายถิ่นไปที่อื่นจะต้องมีเงินทุน และต้องไปเริ่มต้นใหม่ในทุกเรื่อง ทั้งที่อยู่อาศัย อาชีพ และอื่นๆ ที่น่าสนใจคือทั้งไทยพุทธ ไทยมุสลิมได้ตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยร่วมกันมานาน โดยมีไทยมุสลิมเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบแม้ว่าจะมีความกลัว และไม่ไว้วางใจกันบ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังมีการไปมาหาสู่กัน และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่